

PRENUMELE ROMÂN – ÎNTRE MODĂ ȘI TRADIȚIE**(ROMANIAN) CHRISTIAN NAME – BETWEEN FASHION AND TRADITION**

Elena Camelia ZĂBAVĂ
Universitatea din Craiova
Facultatea de Litere
Email: cameliazabava@yahoo.com

Motto: „Moda făcu pe gali să părăsească vechile nume și să le accepte pe cele romane.”⁵⁵

Abstract

This paper analyzes the inter-connection between fashion and tradition focusing on a special aspect of the Romanians who live in France – the Christian names of the new born in Diaspora. Our research has as a focal point the flexibility to the new conditions and investigates the manner the Romanians respect their tradition or adapt (even in baptizing their children with French names) to the new country.

After an investigation in the Romanian community in Paris, our conclusion is that what can be depicting as modernity in the Christian names in Romania, in Diaspora is seen as tradition.

Key words: *Christitan name, tradition, fashion, anthroponimy, diaspora*

Cuvinte cheie: *nume de botez, tradiție, modă, antroponimie, diaspora*

Introducere

Când se vorbește despre modă în antroponimie, automat ne vine în minte sintagma *la modă*, înțelesă ca fiind acel ceva „care corespunde gustului într-un anumit moment, care se folosește frecvent la un moment dat, modern, de actualitate, actual.”¹

Din categoria antroponimelor prenumele sunt cele mai supuse inovației și presiunii modei. O persoană poate primi, ocazional, un nume străin, din afara sistemului, nume care poate dispărea odată cu individul respectiv sau care poate fi transmis altor persoane din același mediu, fiind astfel acceptat de sistemul de denominație românesc, în cadrul căruia de acum înainte poate întemeia o tradiție.

Considerată un factor determinant în antroponimie, moda provoacă în permanență transformări și substituții în sistemul onomastic. Ea se constituie ca un produs al tuturor condițiilor de viață ale omului (economice, sociale, politice și culturale). În acest sens, Iorgu Iordan afirma „că un fel de modă, ca stare de spirit, a intervenit chiar de la început, când el [omul- n.n.] gândea metaforic. Altfel spus, el acționa sub imperiul unui impuls, căruia nu-i putea rezista, la alegerea unui nume pentru copiii săi. Cu vremea, criteriile, adică *moda*, s-au schimbat [...] Ar urma, logic vorbind, ca, odată cu trecerea timpului, și ultima modă, cea mai autentică dintre toate, să facă loc

⁵⁵ Fraza de mai sus este începutul unui fragment din cunoscutul studiu *Les noms de personne* al lui Albert Dauzat: „...Când vin barbarii, galo-romanii la rândul lor iau nume folosite de aristocrația francă; mai târziu burghezul botează copiii cu nume folosite în familiile nobile, tânărul imită pe burghez.” (Albert Dauzat, *Les noms de personne*, ed. III, Paris, 1828, p. 9)

alteia.”² Prin urmare, moda este ea însăși trecătoare. Și cu toate acestea, subiectul a fost și rămâne unul deosebit de provocator. Moda în antroponimia românească a fost analizată de numeroși cercetători, dintre care amintim: Al. Cristureanu, *Prenume de proveniență cultă în antroponimia contemporană românească*, în „Studii și materiale de onomastică”, București, Editura Academiei Române, 1969, p. 21-43; Iorgu Iordan, *Influența modei asupra numelor de persoană*, în *Limba Română*, anul XXVIII, nr. 1/1979, p. 41-50; Teodor Oancă, *Tendențe noi în antroponimia românească. Schimbări de nume*, în „Studii și Cercetări de Onomastică”, nr. 1/1995, Craiova, Editura Universitaria, p. 7-24; Gheorghe Bolocan, *Prenumele actuale – inventar și repartitie teritorială*, în „Studii și Cercetări de Onomastică”, nr. 4/1999, Craiova, Editura Universitaria, p. 369-412; Camelia Zabavă, *Onomastica românească sub influența modei lingvistice europene*, în „Distorsionări în comunicarea lingvistică, literară și etnofolclorică românească și contextul european”, Iași, Editura Alfa, 2009, p. 393-400.

Moda numelor în țară și la românii din Paris

În capitolul introductiv la *Dicționarul enciclopedic al numelor de botez*, Tatiana Petrache surprinde trei tendințe principale în caracteristicile modei antroponimice actuale: „1. evitarea antroponimelor românești tradiționale, în special în mediul urban, și înlocuirea lor cu forme diminutive și hipocoristice; 2. interesul pentru numele străine; 3. înmulțirea cuvintelor care alcătuiesc numele individual este o manifestare a îndepărtării de ceea ce tradiția impusese în onomastica românească, și anume: prenumele format dintr-un singur cuvânt”³. Desigur, lucrurile sunt discutabile, având în vedere că moda însăși se află sub semnul relativității. Este adevărat că s-a observat o oarecare concurență între numele tradiționale și cele străine și că balanța a înclinat când într-o parte, când în cealaltă. Însă este bine știut faptul că oamenii, din totdeauna, au manifestat un interes deosebit pentru numele pe care aveau să le dea copiilor lor. Criteriul după care se ghidau în acest demers a fost definit de etnologi *nomen est omen*. Iorgu Iordan dă formulei *nomen est omen* o traducere mai liberă „de numele omului depinde soarta lui”. Astfel, lingvistul subliniază că numele reprezintă o adevărată urare pentru cel care-l poartă: „De aceea se alegeau nume care exprimau în modul cel mai clar dorința părinților ca odrasla lor să fie personificarea a tot ce este bun, frumos, înălțător etc.”⁴. Ideea că între nume și posesorul lui se stabilește o legătură a existat în toate timpurile. Iorgu Iordan asociază această legătură cu aceea „de la cauză la efect, de fapt de la dorință la realizarea dorinței”⁵.

Totuși, în alegerea numelui, la români, un rol decisiv l-a avut și îl mai are încă tradiția, acel cod de legi nescrise care continuă să țină piept unor tendințe novatoare. În conformitate cu acest cod, copilul va primi numele unuia dintre nași (considerați părinți spirituali) sau numele unuia dintre părinții naturali ori numele unui bunic, unchi sau al unei mătuși. Se asigură, în felul acesta, o tradiție de continuitate în sistemul românesc de denominație personală, tradiție care se bazează pe aceleași criterii de solidaritate familială, menită să păstreze vie amintirea ascendenților dispăruți, capabilă în același timp să limiteze într-o anumită măsură tendința de modernizare care se face puternic simțită în sfera numelor de botez în ultimul timp.

Este bine cunoscut faptul că atribuirea numelui unui nou născut este un act de voință din partea părinților, de aceea opțiunea acestora de a rămâne conservatori, urmând tradiția, sau de a fi în pas cu moda este subiectivă.

Elementul de înnoire, de depășire a granițelor tradiționale în antroponimie se manifestă prin impunerea dorinței părinților de a atribui copilului nou-născut un nume preferat de ei. În astfel de situații asistăm la un fenomen deosebit de interesant pentru lingviști și sociologi, anume împletirea tradiției cu modernitatea ilustrată prin exprimarea voinței părinților, fenomen care se concretizează prin a acorda copilului un nume format din două sau mai multe cuvinte.

Moda acestor prenume duble apare mai întâi în mediul urban, în rândul intelectualilor, ca apoi, prin imitație să se extindă și la alte categorii socioprofesionale din mediul urban și rural. Obiceiul de a da copilului numele nașilor a contribuit și el la extinderea fenomenului acolo unde se obișnuiește ca tinerii căsătoriți să aibă doi nași (îndeosebi zona Ardealului), iar în acest caz nu mai

poate fi vorba de modernitate. Trebuie menționat faptul că dintre cuvintele care alcătuiesc prenumele, de cele mai multe ori numai unul este activ. Câteodată se impune în uz numai o formă diminutivală sau un hipocoristic. Uneori activează un cu totul alt nume (impus de dorința unuia dintre părinți) decât cele înregistrate în actele oficiale: un copil care se numește Ionuț Sebastian, dar i se spune Gabriel.

Alături de ceea ce numesc antoponomaștii nume duble se înregistrează o serie de prenume alcătuite din trei sau patru termeni, uneori chiar din cinci elemente: *Gabriel-Cosmin-Marian, Ana-Maria-Lorena, Oana-Mihaela-Coralia, Emanuel-Andrei-Ion, Simona-Aura-Ileana, Alina-Ionela-Mariana, Elena-Marinela-Delia, Ioana-Florina-Cristina, Livia-Mariana-Cristi; Paul-Mihai-Georgian-Ștefan, Felicia-Mia-Elena-Vetiria, Bogdan-Ioan-Gheorghe-Traian; Marius-Daniel-Iulian-Sorin-Laurențiu, Cătălin-Horia-Titel-Mircea-Virgil.*

Alăturarea a două sau mai multe prenume nu se face după criteriile lingvistice sau geografice, ci mai degrabă după unele socioculturale (gradul de instrucție al părinților, mediul și nu în ultimul rând, criteriul estetic).

Raportul dintre tradiție și modernitate în antroponimie a fost mult studiat de către specialiști folosindu-se ca bază (eșantion) de cercetare prenumele înregistrate pe teritoriul României, evitându-se, cu bună știință sau nu, numele de botez ale românilor din diaspora.

În acest articol ne propunem să analizăm dualitatea modă - tradiție, având ca obiect de studiu prenumele purtate de românii din diaspora pariziană. Astfel, am hotărât să urmărim evoluția numelor românești și maniera în care ele se mai supun sau nu tradiției, sau devin o simplă modalitate de adaptare a românilor la societatea de adopție. Numele se transformă astfel în posibilitatea de a pătrunde într-o nouă structură socială. Cercetarea noastră a fost posibilă prin bunăvoința Prea Cucernicului Părinte Paroh al bisericii Pogorârea Duhului Sfânt din Paris, preot dr. Aurel Grigoraș, care ne-a sprijinit în demersul nostru, punându-ne la dispoziție registrul cu certificatele de botez eliberate în perioada 1980-2009.

Studiind numele de botez de care dispunem, constatăm următoarele:

1. Raportând numele la perioada de timp la care facem referire (29 de ani), putem spune că prenumele formate dintr-un singur element sunt relativ puține: *Adrian, Adrien, Alexandru, Alexandra, Alexandrina, Alexis, Alecsia, Amada, Anastasia, Andreea, Andrei, Ariana, Bianca, Bobi, Călina, Clara, Cristina, Codruța, Daciana, Daniel, Daniela, David, Denisa, Dimitri, Doina, Ema, Emily, Fabian, Fernando, Florin, Francisca, Gheorghe, Ioan, Ivan, Jeanne, Kevin, Laura, Lorenzo, Luca, Mariana, Mario, Marius, Mihaela, Mihail, Mița, Mioara, Mirabela, Mirela, Nichita, Nicolae, Nicolas, Patrick, Pavel, Rafael, Răzvan, Robert, Samuel, Sabina, Soledad, Sonia, Sorina, Suzana, Valentin, Vanesa, Victoria, Vitalina, Vladislav.*

După cum ușor se poate observa, aceste nume de botez nu diferă de cele întrebuițate în țară.

2. Se întâlnește un număr impresionant de prenume alcătuite din două elemente: *Ștefan Aron, Dan Adrian, Marius Leonardo, Florina Lucia, Amelie Alexandra, Alexandra Maria, Ramon Hervé, Daria Cristina, Celine Maria, Petre Alexander, Faltas Athanase, Ștefan Julian, Alexandra Claudia, Victor Emmanuel, Angelo Sebastian, Ioana Cătălina, Maria Laura, Sebastian Paul, Ștefan Daniel, Jessica Georgiana, Mihai Prince, Florin Robert, Ionela Mirela, Lucas Manuel, Emanuel Ionuț, Alexandra Beatrice, Cristian Abel, Nicolae Laurențiu, Nicolas Alexandre, Norean Anda, Théodore Mathew, Gisela Céline, Marion Sophie, Cristian Daniel, Adi Alain, Leonardo Laurențiu, Alexandra Maria, Darianne Elodie, Leonard Adrian, Florica Irina, Louis Ioan, Andrea Daiana, Bianca Mariana, Ioana Lorena, Sebastian Emanuel, Olivier David, Casian Ghenadi, Vlăduț Cristian, Luca Gabriel, Denis Cristian, Emanuel Ionel, Florin Adrian, Alain Vasile, Robert Daniel, Marcel Sebi, Daniel Cosmin, Tita Sânziana, Raul Vasile, Emanuela Paula, Alexandra Cristina, Laura Matilda, Emanuel Aurelian, Aurelia Mihaela, Elena Cristina, Larisa Elena, Daria Bianca, Daria Larisa, Denis Gheorghe, Beatrice Natașa, Georges Denys, Mario Vasile, Diana Elena, Adam Nassim, Emmanuel Daniel, Ramona Vasilica, Patricia Maria, Alexandru Nicolas, Damian Ilie, Adi*

Ioan, Natalia Patricia, Mathiew Lucas, Eduard Vasile, Diana Mariana, Noemi Gabriela, Eleonore Adele, Iulia Maria, Melissa Ioana, Răzvan Paul, Adela Mariana, Andreea Cristina, Andreea Nicoleta, Iosif Lucian, Leonardo Marin, Alexandra Maria, Ștefan Tudor, Alexandru Mihai, Silvia Alina, Rafael Georges, Andreea Florina, Alexandru Ciprian, Adelina Wendy, Adela Georgiana, Mathieu Ioan, Patrick Daniel, Sara Erica, Maria Julieta, Ioan Marius, Ianis Emanuel, Lorena Emanuela, Adelina Mariana, Alexandru Vasile, Sebastian Vasile, Cristina Marina, Luis Marian, Ana Maria, George Eduard, Andreea Marisa, Kevin Ioan, Milena Valeria, Mihai Gabriel, Eric Paul, Gabriel Marian, Melania Mara, Myriam Ioana, Alicia Olivia, Ionela Mihaela, Vasile Antoniu, Nicolas Dragomir, Charlotte Denisa, Corina Natalia, Georgiana Florina, Andreea Denisa, Ethan Mario, Edera Alexandra, Beatrice Gabriela, Julien Ives, Leonard Petru, Denis Sebastian, Maria Loredana, Patricia Alexandra, Patrick Alexandru, Maria Alexandra, Antonio Victoraș, Denis Gabriel, Robert Jean, Celia Abigail, Mihaela Ana, Ioana Mariana, Rafael George, Samuel Ilie, Darius Andrei, Anissa Stéphanie, Celine Melania, Maria Melisa, Antoine Andrei, Melissa Andreea, Iulia Roberta, Daniel Cristian, David Luca, Luca Nicușor, Myriam Anaïs, Mircea Florin, Mihaela Maria, Anna Alexia, Dumitru Daniel, Patricia Ane-Marie, Alisia Andreea, Denis Alexandre, Rafael Iulian, Ana Sânziana, Vasile Cristian, Béatrice Maria, Ioan Luca, Ioana Monica, Eliza Andreea, Andrei Mihai, Rachel Kenza, Teodor Samy, Denisa Ancuța, Amalia Gabriela, Sebastian Rafael, Melisa Roxana, Gabriel Ionuț, Denis Ștefan, Alexandra Iulia, Claudiu Georgel, Andrei Robert, David Dumitru, Samuel Dorel, David Ioan, Ionuț Daniel, Valeria Alexandra, Cătălin Ionuț, Melissa Bianca, Jessica Clara, Ioan Darius, Perla Lorena, Kevin Mathieu, Maria Augustina, Denisa Mariana, Vanessa Georgiana, Alexandru Pavel, Adi Mihai, Gheorghe Cristian, Kevin Yoan, Roland Gabriel, Marc Ioan, Maya Kassyana, Darius Mihai, Daniel Marieș, Evelyne Iuliana, Maria Loredana, David Daniel, Lorin Andrei, Iustin Fabian, Maria Daniela, Mihaela Gabriela, Daniel Nicolae, Mariana Nicoleta, Paul Alexandru, Ana Lorena, Nicole Ilenia, Gabi Constantin, Alexandra Andreea, Miguel Patrick, David Nicolas, Alésia Roxana, Luca Ioan, Daniel Vasile, Florin Cosmin, Darius Vasile, Maria Claudia, Natalia Ioana, Mario Alex, Andreea Ioana, Alexandru Andrei.

Și în acest caz cele mai multe nume sunt identice cu cele din nomenclatorul românesc. Se desprind însă unele exemple în care unul dintre elementele componente este prenume de proveniență străină: **Amelie** Alexandra, Victor **Emmanuel**, **Alain** Vasile, **Melissa** Ioana, **Vanessa** Georgiana, **Alésia** Roxana, **Béatrice** Maria sau ambii termeni din care se compune prenumele sunt franțuzești: *Giséla Céline, Ramon Hervé, Nicolas Alexandre, Marion Sophie, Darianne Elodie, Eleonore Adele, Georges Denys, Julien Ives, Anissa Stéphanie.* Aceste prenume constituie *permisul* de intrare într-o nouă societate, înlesnind astfel adaptarea individului. Ele nu reflectă aici o modernitate, ci întăresc capacitatea de integrare socială.

3. Găsim, de asemenea, un număr destul de mare de prenume formate din trei elemente constitutive: *Ana Florina Emilia, Daria Georgiana Angelica, Elena Fleur Anne, Gabriel Theodor Alexander, Denis Alex Andrei, Gabriela Naima Cristina, Mariosimoné Ange Christian, Louis Radu Gheorghe, Armand Morgan Patrick, Georgiana Tania Maria, Ana Maria Iuliana, Dragoș Antony Vasile, Richard Jean Dănuț, Vasile Alexandru Rafael, Ema Paula Florina, Alexandru Ion Bernard, Sara Maria Silvia, Antonia Emili Ana, Samuel Alexandru Vasile, Patricia Larisa Irina, Vanesa Maria Luisa, Antonio Andrei Patric, Gabriella Denisa Maria, Alexandru Gabriel Richard, Casiana Izabele Vanesa, Marinela Denisa Gabriela, Denis Raul Paul, Sebastian Vasile Claudiu, Ryan Giovanni Angelo, George Kevin Emanuel, Damian Vassyle Marian, Ana Maria Georgiana, Roberta Andreea Maria, Alex Dumitru Andrei, Alina Maria Lori, Celine Ana Maria.* Trebuie adăugat că am mai întâlnit și un prenume constituit din patru unități: *Patrick Sylvian Constantin Alex.*

Concluzii

Și în diaspora pariziană se observă o pendulare între tradiție și modernitate, fiind greu de spus care dintre acestea primează. Nici metoda statistică nu credem că ar putea evidenția exact care dintre cele două filioane deține supremația la un moment dat. La acest segment de populație

intervine criteriul social de care trebuie să se țină cont, având în vedere că este normal ca românii să se integreze în noua societate în care au ales să trăiască. În asemenea circumstanțe nu se mai poate vorbi neapărat de modernitate, ci mai degrabă de tendința sau, mai bine zis de necesitatea de a pătrunde în noua structură socială. Cu toate acestea, având în vedere materialul antroponimic prezentat, putem spune că ceea ce numim în țară modernitate în materie de nume, în diaspora poate fi considerat tradițional, constituind de fapt un liant în identitatea românilor din țară și din afara granițelor ei.

NOTE

1. Dicționarul Explicativ al Limbii Române, București, Editura Univers Enciclopedic, 1998, sv. modă.
2. Iorgu Iordan, *Influența modei asupra numelor de persoană*, în *Limba Română*, anul XXVIII, nr. 1/1979, p. 49.
3. Tatiana Petrache, *Dicționarul enciclopedic al numelor de botez*, București, Editura Anastasia, 1998, p. 12. Aproximativ aceleași tendințe le observa în 1995 și Teodor Oancă în articolul *Tendențe noi în antroponimia românească. Schimbări de nume*, în „*Studii și Cercetări de Onomastică*”, nr. 1/1995, Craiova, Editura Universitaria, p. 7-24.
4. Iorgu Iordan, *op. cit.*, p. 42.
5. *Ibidem*.